

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

Qvæstio I. Vtrum Incarnatio Verbi Diuini fuerit conueniens respectu Dei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

LIBER NONVS, DE MYSTERIO INCARNATIONIS VERBI DIVINI.

QVÆSTIO PRIMA.

*Verum Incarnatio Verbi Divini fuerit conueniens
respectu Dei?*

VIDETUR non fuisse. 1. Quia Deus ab æterno existit modo sibi conuenientissimo, ita ut nullius boni sibi conuenientis defectum patiat. Ergo incarnatio in tempore contingens nihil Deo conueniens superaddit. Imò est eidem disconueniens, quia quod aliquem dimouet ab statu summè conueniente sibi, non potest non esse disconueniens eidem, est enim oppositum Optimo.

2. Coniunctio eorum, quæ summè distant inter se, est summè disconueniens; ut si quis in imagine picta humano capiti ceruicem iungat equinam; aut in eodem subiecto summa sanctitas cum peccato copuletur. Deus autem cum sit simplicissimus, & essentialiter immutabilis, summè distat à carne, quæ est maximè composita, & corruptibilis, præsertim in homine.

3. Inconueniens est eum, quem mundus capere non potest, & ad quem pertinet cura totius rerum vniuersitatis, qui est Deus, intra corpusculum vagientis infantie latere, atque ad illud totius mundi curam transferri, ut scribit Volusianus ad August. epist. 2. post medium. Hoc autem fit per Incarnationem.

4. Absurdum est Deum, qui est summa æstimatione, & cultu dignus, reddi contemptibilem. Redditur autem Deus contemptibilis per incarnationem, tum quia per eam exinanivit semetipsum redigendo quasi in nihilum suam infinitam maiestatem: tum quia unusquisque est contemptibilis, aut æstimabilis ab aliis, prout apparet eisdem; atque per incarnationem Deus apparet in forma contemptibili; quæ duo patent ex illo Pauli 2. Philipp. 6. *Semetipsum exinanivit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus, ut homo.* Et quod est contemptibilissimum: apparuit, ut peccator, ex 2. ad Corinth. 5. 21. *eum, qui non nouerat peccatum; pro nobis peccatum fecit;* id est, ut appareret sicut peccator.

5. Si incarnatio esset conueniens Deo, ipsius interfuisse incarnari. Vnde non propter nos tantum, & propter nostram salutem fuisse incarnatus, sed etiam propter suam conuenientiam, & interesse. Quod tamen videtur contradicere symbolo, tanquam diminutè exponenti motuum incarnationis.

6. Ens omnino completum, nullanque habens admixtam potentialitatem, quale est Deus, non est aptum, cui aliquid aliud vnjatur, vnione saltem fa-

ciente vnum per se. Ergo inconueniens est verbum vniri humanitati, atque inde resultare vnum per se hominem Deum.

Att. 1. Resp. Conueniens dicitur aliquid alicui, & negativè, & positivè. Negativè conueniens est, quod non affert secum aliquod inconueniens; atque huiusmodi conuenientiam habet, respectu Dei, quidquid absolute possibile est. Chymericum namque est Deum pati aliquod inconueniens; cum infinitum bonum infinita vi repellas omne suum malum. Sed tamen possibilitas incarnationis Verbi non potest ostendi ratione naturali; quia est ens intrinsecè supernaturale, & quia eius notitia includit in se notitiam mysterij Trinitatis; quæ duo præternolant rationem naturalem. Quare supposita huius mysterij possibilitate, & existentia ex Fide, & præmissa protinus, quàm solam præstare potest ratio naturalis, solutione argumentorum incontrarium, utpotè indistinctorum ab iis, quæ proposita sunt aduersus conuenientiam positivam; solum queritur de hac positiva conuenientia. Conueniens autem positivè est, quod affert aliquam vel utilitatem, vel delectationem satiativam, & quietativam appetitus naturalis, vel laudabilitatem, iuxta diuisionem boni traditam ab Arist. 8. ethic. cap. 2. Quia verò Deus se solo est summa sua, & perfecta vndeque beatitudo, summumque, & infinitum bonum, beatificum, explens totum suum appetitum naturalem, & sub hac ratione minime capax augmenti, aut additionis vllius, seu intensiue, seu extensiue, impossibile est, ut aliquid creatum sit conueniens Deo conuenientia utilitatis, aut eiusmodi delectabilitatis.

Att. 2. Iam laudabilitatem dupliciter aliquid, respectu alicuius, inducere potest. Primò conferendo illi dignitatem laudis; atque hoc omnino repugnat cuius effectui, aut operationi ad extra, respectu Dei, propter eandem rationem. Secundò manifestando dignitatem laudis, quam iam habet; atque hoc essentialiter competit, tanquam finis principaliter à Deo intentus, omnibus & singulis eius operationibus, maximè verò omnium Incarnationi Verbi diuini. Quia Deus per omnes, & singulas suas operationes communicat se creaturis, & per Incarnationem plus quàm per quamlibet aliam; idcirco mediantibus illis, maximè verò omnium mediante incarnatione, manifestat suam bonitatem, & manifestando reddit proximè laudabilem iuxta illud Rom. 1. 20. *Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur,* & consequenter laudantur.

Att. 3. Conspiciuntur verò, & laudantur maximè per id, quod inter ea, quæ facta sunt, maximum est: quale proculdubio est mysterium incarnationis. Vnde 1. ad Timoth. 3. 16. dicitur *Magnum esse pietatis sacramentum,*

sacramentum, quod manifestatum est in carne. Quia, vt dicit Damascenus lib. 3. Orthod. Fid. cap. 1. ad medium: *Per incarnationis mysterium monstratur simul bonitas, & iustitia, & sapientia, & potentia Dei. Bonitas quidem, quoniam non despectit proprii plasmatris infirmitatem. Iustitia verò, quoniam, homine victo, non alio quam homine fecit vinci tyrannum, neque vi eripuit ex morte hominem. Sapientia verò, quoniam inuenit difficilimi pretij decentissimam solutionem. Potentia verò infinita, quia nihil est maius, quam Deum fieri hominem.* Eodem spectat, quod dicit Dionysius 4. de diuinis nominibus: quod pertinet ad rationem boni, vt se alijs communi- cet. Pertinet enim ad rationem Boni, vt laudetur, aesti- metur, ac ametur; idque consequitur manifestando se, & alijs benefaciendo per communicationem sui. Qua ratione conuincitur ad rationem summi Boni pertine- re, vt se alijs summè communicet. Communicat autem se summè per incarnationem, vt dicitur infra, & habetur ex Augustino 13. de Trinit. cap. 17. post initium. Conueniens igitur specialissimè fuit, & inter omnia creata summè decens, ac laudabile, respec- tu Dei Verbum Diuinum incarnari.

Ad 1. *Mysterium incarnationis peractum est, quin aliqua Deo detraheretur perfectio, aut adderetur im- perfectio, per solam naturæ creatæ immutationem.* Cum enim creatura sit mutabilis, tam quoad esse, quam quoad bene esse; Deus autem omnino immu- tabilis: possibile fuit illam à suo statu dimoueri in tem- pore, quin Deus à suo dimoueretur. Neque verò est de ratione boni conuenientis per puram decentiam, & laudabilitatem, vt immutet subiectum, cui est conue- niens, aliquid illi addendo, aut detrahendo. Sufficit enim esse bonum diuersum à præexistenti absque ali- qua cum illo oppositione.

Ad 2. *Quò est maior distantia inter perfectiū, & perfectibile, eò est maior aptitudo, vt vnum perficiat & aliud perficiatur, si nihil aliud obstat; atque eo modo comparatur Verbum Diuinum cum humanitate.* Vnde non est simile de imagine, cuius partes sunt mu- tuo perfectiue, & perfectibiles per mutuam alterius cum altera consonantiam, quæ destruitur per magnam distantiam, vnius ab alia. Multò verò minùs est simile de peccato, & sanctitate ex vna parte, & de cor- pore, ac spiritu ex altera. Quia peccatum non est opus Dei, nec aliquid ipsi placens; sed magis est im- peditiuum influentiæ, & complacentiæ diuinæ, quas secum affert sanctitas communicata subiecto. Corpus autem; & quiduis aliud creatum, est opus Dei, & ip- si placens, nou obstantibus quibuscunque suis im- perfectionibus, nec per eas impedit influentiam Dei, & participationem bonitatis eius. Quare licet esset in- conueniens sanctitatem summam vniri, & communi- cati naturæ infectæ peccato; non propterea est incon- ueniens, si vnatur naturæ corporeæ, & corruptibili summus, & immutabilis spiritus.

Ad 3. Non ita Verbum Diuinum infantili corpori vnitum est, vt vel intra illud teneatur contractum, vel curam vniuersitatis dimittat; sed vbique simul ad- est, & omnibus prouidet: sicut anima rationis ita adest tota vni parti corporis, vt simul adsit reliquis partibus, easque omnes viuificet, ac regat. Eorum namque solummodò proprium est angustijs loci coar- ctari, quoad entitatem, & operationem, quæ mole, non virtute, magna sunt, quale non est Deus, vt re- spondet ad eundem Volusianum, & luculenter profe- quitur Augustinus epist. 3.

Ad 4. Verbum Diuinum semetipsum per incarna- tionem exinanivit non amittens naturam Dei, aut imminuens aliquam eius perfectionem; sed tantum formam serui accipiens, & induens similitudinem ho- minum, tanquam vestimentum; & similiter ita fa- ctum est peccatum, pœnalitates peccati nobis debitas

in se misericorditèr suscipiens, vt tamen nec fecerit, nequidem nouerit vllum peccatum, per quod vilefce- ret: vt patet ex iisdem illis testimonijs. Vnde ea exi- nanitio non fuit vilificationis admittentis aliquid ab- solutè indecens, ac indignum; sed dignationis eo modo associantis familiaritèr maiorem minoribus, vt dignitatem, ac maiestatem maioris per aliquid subli- me indiuisum adiunctum decenter retineret, & amo- rem anteriori venerationi adijceret; eamque ipsam venerationem constantiorem potius redderet, ac in- tensiorem, adiuncto grandi eam in rem legitimi amo- ris adminiculo. Quia de causa apparentiæ serui, & peccatoris, quominus in contemptum ducerent, pro- uidit Christus multis, & magnis miraculis, per quæ innotesceret ipsum esse Deum. Vnde Ioan. 5. 15. dici- tur. *Opera, quæ dedit mihi Pater, vt faciam, ipsa sunt, quæ testimonium perhibent de me.* Et rursus cap. 10. *Si mihi non vultis credere, operibus credite.* Ac demum cap. 15. 24. *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit (quæ videlicet ostenderent præminentem, respectu omnium) peccatum non haberent.* Nullum igitur incon- ueniens, aut periculum iusti contemptus fuit in humi- li eiusmodi apparentia.

Ad 5. Nulla utilitatis, aut delectationis felicitan- tis conuenientia fuit in incarnatione, respectu Dei, vt dictum est; sed tota eius generis conuenientia solis nobis quæsita est: idque specialitèr exprimitur in sym- bolo absque exclusionem finis vniuersalis gloriæ Dei; quæ etiam ipsa nobis est vtilis, & non Deo.

Ad 6. Non est contra rationem entis omnino com- pleti, & nullam habentis potentialitatem passiuam, vniri alteri incompleto vnione eius perfectiua, & sic faciente vnum per se ex vtriusque; sed tantum vniri vnione perfectiua sui. Verbum autem ita perfecit hu- manitatem assumptam, vt ab ea vicissim nequaquam perficeretur, aut immutaretur.

Q V Æ S T I O II.

Verum incarnatio Verbi Diuini fuerit conueniens etiam ex suppositione peccati?

V Idetur non fuisse. 1. Quia humano generi ratio- ne peccati debebatur vt pœna priuatio omnium donorum supernaturalium, & à fortiori incarnatio- nis, quæ est donum inter reliqua maximè supernatu- rale. Conueniens autem est, vt peccatori infligatur pœna debita ratione peccati, & oppositum est incon- ueniens contrarium ordini iustitiæ diuinæ. *Quoniam iustus Dominus, & iustitiam dilexit,* vt dicitur psal. 10. 7. Neque verò potest iustitiam dilexisse, quin oderit æqualiter præteritionem ipsius; & nihil est magis dis- conueniens, quàm vt Deus per se ipsum exequatur, quod idem ipse odio prosequitur; atque ita suæ vo- luntati sua ipsa voluntate resistat.

2. Inconueniens est id concedi peccatori, quo ni- hil maius concedi possit innocenti. Sic enim tollitur spes dilectioni iustitiæ, & iniquitati timor; atque his sublati extinguitur studium virtutis, & vitio la- xantur habent. Nihil autem maius incarnatione Ver- bi Diuini concedi potest hominibus. Quia hoc do- num est omnium maximum, & cætera omnia dona in se continet; quapropter eius concessio est con- cessio omnium donorum iuxta illud Pauli ad Rom. 8. 32. *Quomodo non etiam cum illo omnia nobis dona- uit?* Inconueniens igitur est contrarium reſtitutini prouidentia Dei Verbum incarnati ex suppositione peccati.

3. Absurdum est sanctitatem infinitam coniungi cum natura per peccatum infecta iuxta illud 2. ad Corinth